

Herman Berčič

Pogledi na poklic športnega pedagoga in stanovsko organizacijo

Izvleček

Letošnji jubilej (35 let) Zveze društev športnih pedagogov Slovenije je primerna prilika za nekaj razmislekov o poklicu športnega pedagoga, o stanju stanovske organizacije, njeni organiziranosti in vsebini delovanja ter o povezanosti in sodelovanju njenih članov. Navedeno stanje ni razveseljivo, kar razkrivajo dobljeni in analizirani podatki. Razlogov za to je več. Povečati je treba število aktivnih članov, dvigniti raven povezovanja in sodelovanja ter načrtno usmeriti dejavnosti v večjo prepoznavnost stanovske organizacije in njeno odmevnost v ožji stroki ter v širšem družbenem prostoru. Ob tem naj bi izboljšali sodelovanje tudi z matično fakulteto. To naj bi dosegli z nekaterimi organizacijskimi in vsebinskimi osvežitvami in novostmi. Nedvomno bi s tem prispevali k širšemu znanju in spoznanjem novih generacij, k boljšemu odnosu do športne stroke in znanosti (športoslovju) ter tudi do Fakultete za šport.

Ključne besede: športni pedagogi, stanovska organizacija, Fakulteta za šport, pogledi, povezovanje, sodelovanje.

Nastop deklíc na otvoritveni slovesnosti strokovnega posveta v Postojni - 2012.

Foto: Herman Berčič

Views of the profession of physical education teacher and the professional organisation

Abstract

This year's (35th) anniversary of the Slovenian Association of Sport Teachers' Societies is a good opportunity to pay some consideration to the profession of sport teacher, the state of affairs in the professional organisation, its organisation, the contents of the activities as well as the relations and co-operation among its members. According to the analysed results, the current situation is not gratifying. There are several reasons for this. The number of active members should be increased, the relations and co-operation between the members enhanced, while the activities should aim to achieve the better recognisability of the professional organisation and improve its reputation in professional circles and the broader public. Co-operation with the parent faculty should also improve. It is possible to achieve this with some fresh ideas and novelties in terms of organisation and contents. The above would undoubtedly help broaden the knowledge of new generations and generate new findings as well as improve the attitude to the sport profession and science, along with the attitude to the Faculty of Sport.

Key words: sport teachers, professional organisation, Faculty of Sport, views, connections, co-operation

■ Uvod

V zadnjem obdobju je ob različnih prilikah, še zlasti na strokovnih posvetih športnih pedagogov, beseda večkrat nanesa na poklic in status športnih pedagogov, na njihovo mesto v ožjem šolskem oz. športnem (delovnem) okolju in tudi v širšem družbenem prostoru. Ob tem so se izmenjavala mnenja o stanovski organizaciji, o smiselnosti tovrstnega povezovanja ter o možnostih za prehod na višjo raven delovanja. Tudi o programih in povečanju števila članstva je tekla beseda. Pri tem se ni bilo mogoče izogniti povezavi s Fakulteto za šport in njeni vlogi, ki jo ima na tem področju. Izražena so bila mnenja, da naj bi fakulteta, poleg izobraževanja in usposabljanja različnih strokovnih in znanstvenih kadrov na področju športa, določeno pozornost namenila tudi stanovski organizaciji in uveljavljanju svojih kadrov v praksi. V ožjih skupinah pa je večkrat tekla beseda tudi o delovanju športnih pedagogov v različnih športnih in drugih okoljih. Nekaj o tem smo pripravili in zapisali tudi za letošnje jesensko srečanje športnih pedagogov.

Izbira poklica je v določenem življenjskem obdobju za slehernega posameznika zahteven korak, hkrati pa tudi zelo pomemben. Največkrat mladega človeka zaznamuje za vse življenje. Želja in končna odločitev za izbrani poklic se največkrat oblikujeta v ožjem družinskem ali prijateljskem krogu. Nekateri pa pri tem poiščejo tudi nasvet ustreznih strokovnih služb oz. strokovnjakov. Na zadnjo odločitev potem vplivajo številni notranji pa tudi zunanji dejavniki. Ali je bila odločitev prava ali ne, se največkrat izkaže kasneje v življenju.

Poklic športnega pedagoga je med posameznimi pedagoškimi poklici zaradi narave študija in zahtev ter odgovornosti pri vodenju pedagoškega in andragoškega procesa na ožjem izseku športa (športni vzgoji), pa tudi drugih izsekih, relativno zahteven. Vendar, kot kažejo rezultati vsakoletnega vpisa študentov v prvi letnik na matično fakulteto, še vedno zanimiv. Kako in koliko je

zahteven navedeni poklic pa se največkrat izkaže kasneje, ko se diplomanti iz »oči v oči« srečajo s posameznimi generacijami osnovnošolcev in srednješolcev, nekateri pa tudi z generacijami študentov. Vsakdanja praksa zahteva tudi na drugih izsekih športa ustrezno znanje in usposobljenost, ustrezne pedagoške, vodstvene in organizacijske sposobnosti, sposobnosti za ustvarjalno komunikacijo in skupinsko (timsko) delo in druge. Zato se tudi na drugih izsekih športa kmalu izkaže, ali je bila izbira pravilna ali ne.

Dejstvo je, da je današnje pedagoško delo v določeni meri zahtevnejše, kot je to veljalo za generacije pred desetletji. To še zlasti zaradi spremenjenega družbeno-političnega, ekonomskega in socialnega sistema in kot kaže življenje, mnogim ljudem neprijaznega, grobega oz. surovega kapitalizma. Ta je zlasti razdiralno posegel v sistem vrednot, ki so nekdanje bogatile medsebojne odnose in tudi odnose med učitelji, profesorji ter učenci, dijaki in študenti. Poleg tega so se zahteve pedagoškega poklica in tudi poklica športnega pedagoga povečale zaradi sodobne informacijske tehnologije, širše razgledanosti mladine, ki zlahka dostopa do svetovnega spleta in si odpira nove horizonte znanja. Res je tudi, da si mladi ob razvijanju osebnosti in iskanju lastne identitete (Pediček, 1970) želijo ob postopnem nabiranju znanj in izkušenj tudi uveljavitve na strokovnem področju ter v ožjem in širšem družbenem okolju. To pa neposredno vpliva na delo učiteljev in seveda tudi na delo športnih pedagogov.

Marsikdo šele kasneje v praksi spozna, da je pedagoško delo zanj prezahtevno in da mu ob reševanju različnih problemov, ki jih prinaša učiteljski poklic športnega pedagoga, preprosto ni kos. Verjamemo, da je takih primerov kljub vsemu relativno malo. Res pa je, da je ugotavljanje sposobnosti za pedagoški poklic oz. razkrivanje tako imenovane pedagoškega erosa kandidatov pred vpisom na eno izmed pedagoških fakultet še vedno neraziskano področje.

■ Oblikovanje odnosa do športne stroke in Fakultete za šport

Kot smo zapisali, izbor družboslovnega področja in pedagoško naravnane študija na izbrani fakulteti že določa posameznikovo študijsko orientacijo. Čas študija na izbrani fakulteti in tudi na Fakulteti za šport ni le čas pridobivanja ustreznih strokovnih znanj, podprtih z znanstvenimi spoznanji, marveč je tudi čas postopnega oblikovanja osebnih odnosov med študenti (študent – študent) in učitelji (študent – učitelj), ob tem pa se ustvarja tudi odnos do fakultete oz. visokošolske institucije. Med študijem se postopno oblikuje tudi odnos do stroke in znanstvenega področja, ki mu stroka pripada. Na Fakulteti za šport pomeni to ustvarjanje odnosa do športne stroke in športne znanosti oz. športoslovja, posredno pa tudi do medznanstvenega stičišča in torišča družboslovnih ter naravoslovnih znanosti, kjer se športoslovje nahaja.

Na splošno lahko rečemo, da si odnose in posledično mnenja ter stališča o določeni stvari ustvarjamo na osnovi primarnih (največkrat osebnih) izkušenj, pa tudi na osnovi sekundarnih podatkov in informacij. Tudi o študiju na fakulteti in o fakulteti nasploh, na kateri smo preživeli najmanj štiri leta, pogosto pa tudi več. Ustvarjanje takšnega ali drugačnega odnosa do fakultete oz. institucije, njenih učiteljev in sodelavcev, pa tudi do ostalih delavcev na fakulteti (administrativnih in drugih), poteka skozi daljše časovno obdobje. Oblikuje se skozi predavanja, seminarje in vaje ter druge študijske oblike dela in dejavnosti na fakulteti ter izven nje. V bistvu se torej navedeni večrazsežnostni odnos gradi postopoma skozi celotni študij. K temu pa v določeni meri prispevajo tudi razumevanje in širši horizonti učiteljev, če (in ko) delujejo na akademski ravni.

Najprej gre torej za odnos do učiteljev in sodelavcev, ki študentom posredujejo svoje znanje skozi različne oblike pedagoškega dela na fakulteti. Povsem razumljivo je, da število študentov veli-

kokrat pogojuje pogostejše ali redkejše socialne interakcije (stike in povezave) oz. odnose v pedagoški skupini, ki jo tvorijo študenti in učitelji s sodelavci. Fakulteta za šport je bila dolgo znana kot »domovanje difovcev«, kjer so odnosi med navedenimi subjekti v študijskem procesu mnogo bolj pristni, kot je to veljalo za nekatere druge (večje) fakultete. Kolikor je avtorju tega prispevka znano ni bila napravljena nobena ustrezna študija, ki bi navedeno potrjevala. Torej je to glas »ljudstva« oz. študentov, ki so največkrat po uspešno opravljenem zagovoru diplomskega dela v neformalnih razgovorih izražali svoja mnenja in stališča, ko je beseda nanesla na to tematiko.

V odnos do stroke in fakultete so vgrajena tudi pričakovanja med študijem in njihovo uresničevanje. Lahko rečemo, da se ta odnos gradi in ustvarja od začetka študija pa vse do zaključka. Če se v ta odnos umeščajo moteči dejavniki ali pa se v odnosih zaradi različnih objektivnih in subjektivnih razlogov pojavljajo »šumi«, se bo to tako ali drugače odražalo že med študijem, še bolj pa v praksi. Namreč posebno obdobje v življenju sleherne diplomantke oz. diplomanta nastopi po diplomi, še posebej ob začetku iskanja zaposlitve, ki v zadnjem času traja dlje od pričakovanj. Ob pridobitvi zaposlitve pa je treba teoretična znanja in spoznanja prelini v prakso in se, kar se da dobro, prilagoditi na nove pogoje dela.

Ob pridobivanju praktičnih izkušenj in uveljavljanju v neposrednem delovnem okolju ter ob pridobivanju pedagoških izkušenj se postopno z dobrim delom športnih pedagogov uveljavlja tudi športna stroka. Velja pa seveda tudi obratno. S tem je povezan tudi položaj športnih pedagogov v šolskih okoljih oz. na šolah različnih stopenj, ki se ob dobrem pedagoškem delu postopno dviguje in pridobiva na vrednosti, ali pa tudi ne, če je kakovost dela športnih pedagogov slaba. Odnos do lastnega poklica in stanovske organizacije se posredno kaže tudi navzven in v določeni meri pogojuje položaj športnih pedagogov v širši družbi. S tem pa je

Kolegice in kolegi na strokovnem posvetu v Postojni - 2012.

povezan tudi njihov status in vrednote nje v skupini pedagoških poklicev.

Odnos športnih pedagogov oz. zaposlenih diplomantov do institucije oz. Fakultete za šport štejemo med pomembne kazalce »stanja duha« v ožjih in širših strokovnih okoljih. Prav bi bilo, da bi bil ta odnos spoštljiv, saj nam je fakulteta na Kodeljevem omogočila, da smo strokovno dozoreli in smo odšli v življenje z znanjem, ki smo si ga tam pridobili. Če so se znotraj njenih prostorov kdaj kresala mnenja in se prekrizala kopja, ni nič narobe, če se je le spoštovala akademska raven in kultura dialoga ter upoštevala moč argumentov. Enako velja tudi danes, saj tako ravnanje institucijo vodi k napredku. Po uskladitvi mnenj in stališč pa bi navzven morali nastopati skupaj, družno in enotno ter se boriti za ugled institucije v univerzitetnem in širšem družbenem prostoru. Žal vedno ni bilo tako.

Fakulteta se je večkrat znašla v navzkrižnem ognju, posebno ob neuspehih vrhunskih športnikov, pa tudi sicer so mnogi kazali s prstom nanjo ob takih ali drugačnih družbenih spremembah in reformah. Razumljivo je, da ustvarjalno kritiko sprejemamo, z neosnovano in neargumentirano pa se ne moremo strinjati. Nasploh pa naj bi po zgledu

diplomantov in poklicnih strokovnjakov nekaterih drugih fakultet (npr. medicinske) skrbeli za ugled fakultete, jo branili pred neupravičenimi kritikami ter posredno ali neposredno skrbeli za njen razvoj in napredek. Sicer pa velja, da je vsaka visokošolska institucija in tudi Fakulteta za šport vredna toliko, kolikor so vredni njeni diplomanti. Ti pa ne bi smeli nikoli pozabiti, da so bili nekaj aktivni in sestavni del akademskega športnega življenja na športni (športoslovni) fakulteti širše akademske skupnosti ljubljanske Alme mater.

■ Stanovsko združenje športnih pedagogov

Združevanje strokovnjakov s posameznih strokovnih in znanstvenih področij je logično nadaljevanje povezovanja in sodelovanja med študijem na posamezni fakulteti oz. visokošolski instituciji. Podobno, kot se združujejo zdravniki, psihologi, pravniki, novinarji in drugi strokovnjaki, se tudi športni pedagogi po končanem študiju povezujejo v stanovskem združenju. Pred 35. leti se je namreč pojavila zamisel o osnovanju stanovskega združenja. Čeprav so se tovrstna razmišljanja in ideje pojavljale že prej, torej pred letom 1978, se je ob povečanem števi-

Foto: Herman Berčič

Predsednik Zveze Marjan Plavčak in glavni tajnik GO SVIZ Slovenije Branimir Štrukelj.

lu diplomantov dokončno uresničila zamisel, da se morajo tudi diplomanti Fakultete za šport združevati in po končanem študiju izmenjavati izkušnje ter nadgrajevati znanje, ki so si ga pridobili med študijem. Tako se je v veliki meri udejanilo spoznanje, da predstavlja zaključek študija na fakulteti v bistvu šele nov začetek pri uveljavljanju strokovnega znanja v praksi in nikoli končanega doživljenjskega izobraževanja. To pa je mogoče lažje in uspešneje ustvarjati v poklicnem združenju športnih pedagogov oz. v tovrstni stanovski organizaciji.

Poimenovanje stanovske organizacije je bilo v posameznih razvojnih obdobjih različno, vendar so osnovni namen, cilji in poslanstvo vseskozi ostajali enaki. Od ustanovitve ob koncu leta 1978 do leta 1994 je organizacija nosila ime »Zveza društev telesnokulturnih pedagogov Slovenije«. Potem je za dve leti do leta 1996 prišlo do preimenovanja, tako, da je bila organizacija registrirana kot »Zveza društev učiteljev in profesorjev športne vzgoje Slovenije«. Potem je v istem letu prišlo do spremembe naziva in organizacija se je imenovala »Zveza društev športnih pedagogov Slovenije«. Za kratek čas je organizacija nosila še ime »Društvo športnih pedagogov

Slovenije«, nakar se je leta 1997 preimenovala v »Zvezo društev športnih pedagogov Slovenije«. To je ime, ki ga stanovska organizacija športnih pedagogov nosi še danes.

V posameznih razvojnih obdobjih so stanovsko organizacijo vodili kolegi in kolegice, ki so s svojim delom in sposobnostmi dokazali, da so lahko na njenem čelu in prvi med enakimi pri vodenju združbe športnih pedagogov. Vsak si je ob pripravljenem programu po svojih močeh prizadeval, da bi bila organizacija čimbolj prepoznavna med članstvom in tudi v širšem družbenem prostoru. Vsak je imel tudi svojo vizijo, način delovanja in vodenja ter pričakovanja, ki jih je želel s svojimi sodelavci uresničiti. Kako in koliko jim je uspelo je stvar celovite analize ob upoštevanju ustreznih kriterijev in večjega števila odločujočih dejavnikov.

Vendar pa ni naš namen, da bi v tem prispevku podrobneje analizirali delovanje in odmevnost stanovske organizacije v posameznih razvojnih obdobjih. Povsem jasno je namreč, da so posamezni predsedniki in predsednica vodili organizacijo v različnih družbenih, gospodarskih in socialnih razmerah ter nekateri v povsem spremenjenem družbeno-političnem in ekonomskem

sistemu. To dejstvo bi morali ob uporabi ustreznih raziskovalnih metod za oceno dosežkov v posameznih razvojnih obdobjih v polni meri upoštevati.

Prvi predsednik takratne Zveze društev telesnokulturnih pedagogov je bil **dr. Janko Strel**, ki je stanovsko organizacijo vodil od osnovanja (1978) do leta 1986. Vodenje je nato prevzela **mag. Meta Petkovšek** (1986–1989). Na čelu organizacije so si nato sledili kolegi **Polde Roman** (1989–1991), **Jurij Srnkó** (1991–1994), **Janez Verbič** (1994–1996), **dr. Branko Škof** (1996–2003), **dr. Stojan Burnik** (2003–2005), od leta 2005 dalje pa kot predsednik stanovsko organizacijo vodi športni pedagog in kolega **Marjan Plavčak**.

■ Smisel delovanja in program stanovske organizacije

Kot vsako drugo združenje oz. stanovska organizacija ima tudi Zveza društev športnih pedagogov Slovenije v svojem statutu opredeljene naloge in temeljni namen. V ospredju je skrb za razvoj šolskega športa in obravnava posameznih vprašanj, ki se pojavljajo pri vodenju pedagoškega procesa na tem ožjem izseku športa. Na osnovi različnih oblik dodatnega izobraževanja in izpopolnjevanja (strokovni posveti, seminarji, okrogle mize itd.) naj bi s pomočjo izmenjave strokovnih izkušenj in znanstvenih spoznanj bogatili védenja in znanja športnih pedagogov. Prav povezovanje in sodelovanje športnih pedagogov, izmenjava mnenj, stališč in izkušenj ter posredovanje novih spoznanj predstavljajo jedro delovanja stanovske organizacije tako na ožjem izseku športa (športni vzgoji) kot tudi na širšem področju športa.

Nenehno povezovanje ob ustvarjalni komunikaciji bogati medsebojne odnose in socialne vezi med posameznimi generacijami znotraj zveze športnih pedagogov. Podporo stalnemu vsebinskemu povezovanju in sodelovanju daje ustrezná organiziranost, kjer predstavlja zveza vrh, navzdol pa je razveja-

na v regijska društva, kjer je poskrbljeno za neposredno delovanje posameznih športnih pedagogov. Zveza naj bi pri tem nudila ustrezno strokovno in organizacijsko podporo.

Med posameznimi nalogami je v statutu opredeljeno tudi pridobivanje novih članov in širjenje organizacije. Kot je razvidno v nadaljevanju tega prispevka, je prav skrb za povečanje števila članstva in posledično bogatenja organizacije še posebej v današnjem času razmeroma zahtevna naloga. Tudi razvejanost organizacije naj bi ohranjali ali pa jo skladno s potrebami na terenu v posameznih regijah celo širili. Pričakovanja so bila, da se bo regijsko združevanje širilo in bogatilo. Vendar, kot kaže stanje danes, so bila preveč optimistična.

Eno izmed delovnih področij stanovske organizacije je tudi spremljanje delovnih pogojev in pripadajoče zakonodaje na področju športa. V zvezi s tem pa tudi dajanje pobud za dopolnitve oziroma spremembe. V ospredju delovanja organizacije naj bi bila tudi skrb za zdravje športnih pedagogov, kar pomeni, da naj bi nenehno in sistematično spremljali zdravstveno stanje svojega članstva. V povezavi s tem naj bi dajali tudi pobude za izvedbo posameznih raziskav, s pomočjo katerih naj bi na osnovi izsledkov in dobljenih spoznanj dobivali vpogled v zdravstveno stanje športnih pedagogov v posameznih časovnih obdobjih. Eno izmed temeljnih nalog stanovske organizacije naj bi bila tudi skrb za spoštovanje osebnosti in strokovnosti športnih pedagogov.

Zveza društev naj bi preko svojih organov oziroma komisij spremljala tudi zakonodajo na področju športa in po potrebi predlagala spremembe oziroma dopolnitve. Prav tako naj bi skrbela za uveljavljanje slovenskega jezika v športni stroki in znanosti ter pomagala pri dopolnjevanju športnega terminološkega slovarja. Med posameznimi nalogami imajo posebno mesto strokovni posveti, seminarji, okrogle mize in druge oblike dodatnega izobraževanja ter strokovnega izpopolnjevanja.

Skupina udeležencev posveta 2012 nad drugim izhodom iz Postojnske jame.

Foto: Herman Berčič

Tematsko dobro zasnovani in organizirani posveti so bili v posameznih obdobjih med bolj prepoznavnimi dejavnostmi Zveze društev športnih pedagogov. Med pomembne naloge stanovske organizacije spada tudi stalno povezovanje in sodelovanje z drugimi organizacijami in institucijami ter sorodnimi združenji na področju športa doma in po svetu. Zlasti pomembno je mednarodno sodelovanje in izmenjava strokovnih in znanstvenih spoznanj ter izkušenj. Med posameznimi nalogami smo našli le najpomembnejše, so pa še nekatere druge.

Program stanovske organizacije je bil zasnovan in pripravljen z namenom, da se s posameznimi akcijami in dejavnostmi, kolikor je to mogoče, postopno in stalno uresničuje. Ob tem se zastavlja vprašanje, kako uspešna je oziroma je bila Zveza društev športnih pedagogov Slovenije skozi posamezna razvojna oz. časovna obdobja. Posebej zanimivo je vprašanje, kako članstvo organizacije, strokovna in širša javnost ocenjuje njeno delovanje in uspešnost danes. Prav članstvo organizacije in strokovna javnost so med drugim najpomembnejši dejavniki in kriteriji uspešnosti delovanja stanovskega združenja. Tudi za pridobitev tovrstnih podatkov in informacij ter posledično

izsledkov za izdelavo objektivne ocene uspešnosti bi bilo treba opraviti ustrezno raziskavo. To bi bilo za vodenje stanovske organizacije in načrtovanje dela v prihodnje zelo pomembno.

■ Dinamika gibanja članstva in razlogi za današnje neugodno stanje

Ob navedenem pregledu vodenja in programa stanovske organizacije pa se postavlja tudi vprašanje, kako se je gibalo članstvo v posameznih časovnih obdobjih in kakšno je stanje danes. Avtor tega prispevka je o navedeni problematiki z ožjega zornega kota spregovoril tudi na 26. Mednarodnem posvetu športnih pedagogov v Postojni (november, 2013). V prispevku, ki bo (oziroma je) objavljen v zborniku navedenega posveta v elektronski obliki, so tudi nekateri podatki in deli teksta, ki jih objavljamo tudi v pričujočem prispevku za revijo *Šport*. Menimo, da bosta oba, sicer raznorodna medija, tako skupaj dosegla zadostno število strokovnega in tudi kritičnega bralstva. V že omenjenem prispevku (Berčič, 2013) smo zapisali »da število članstva v stanovski organizaciji v zadnjem de-

Foto: Herman Berčič

Ogled Postojnske jame in promocija EuroBasketa 2013.

setletju postopno upada. Še leta 2002 je bilo v zvezo preko posameznih društev vključenih 666 članov s plačano članarino. Leto kasneje (2003), se je število zmanjšalo za približno 50 (na 614), v letu 2004 na 597, leta 2005 pa je ostalo na približno enaki ravni (603 članov).

Nadalje smo zapisali, da je bil velik padec, ko se je število članov (489) zmanjšalo za več kot 100 (114), ugotovljen leta 2006. Naslednje leto (2007), je število članov ostalo na približno enaki ravni (484). Stanje se tudi v naslednjem letu (2008) ni bistveno spremenilo (477), čeprav je bilo vidno malenkostno zmanjšanje. Leta 2009 pa se je zopet pojavil večji nihaj navzdol. Število članov je padlo na 443, še večje zmanjšanje števila članov (za 64) pa se je pojavilo leta 2010, ko je bilo v zvezo društev vključenih le še 379 članov. Zmanjševanje števila članov in negativni trend se je nadaljeval tudi v naslednjih letih 2011 (358 članov), 2012 (331 članov) in 2013 (269 članov). Iz navedenega je razvidno, da se je število članov stanovske organizacije športnih pedagogov v zadnjih desetih letih zmanjšalo za več kot polovico, natančneje za 59,6 %.

Ob koncu tega številčnega prikaza se logično postavlja vprašanje, kakšni so razlogi za takšno stanje. Oglejmo si kratek razmislek, ki smo ga v zvezi s tem zapisali v že navedenem prispev-

ku. »Razlogov je najbrž več in odgovor ni enoznačen. Problematika upadanja članstva je verjetno bolj kompleksna in sestavljena kot bi to mogoče pričakovali. Verjetno v zvezi s tem lahko govorimo o objektivnih in subjektivnih vzrokih. Med objektivne lahko štejemo krizno obdobje sedanjega časa, slabšanje stanja v gospodarstvu in posledično tudi v družbenih dejavnostih, kjer je učiteljski (pedagoški) poklic še posebej izpostavljen. Njegov položaj oz. status se je spremenil oz. poslabšal. Med posamezne kazalce lahko štejemo tudi stanje duha v družbi nasploh s spremenjenim sistemom vrednot. Vgraditev kapitalističnega duha v vse pore družbenega življenja in tudi v področje izobraževanja je v bistvu pospešilo razgradnjo nekdanjih socialističnih (in ne nujno slabih) etičnih in moralnih vrednot tudi pri opravljanju pedagoškega poklica.

Med pomembne dejavnike, ki vplivajo na gibanje članstva v naši stanovski organizaciji, pa najbrž lahko uvrstimo tudi programsko usmerjenost zveze in njeno neposredno delovanje. Skrbno izbrani in pretehtani programi z odmevnimi dogodki znotraj stroke in povezovanje z drugimi strokovnimi področji lahko bogatijo organizacijo in vplivajo na ohranjanje in povečanje članstva ter obratno. Programsko oz.

vsebinsko spreminjanje in dopolnjevanje skupnih srečanj, zlasti posvetov z izbranimi predavatelji (tudi iz tujine), lahko pomembno prispeva k zanimivosti in obiskanosti takih dogodkov. Še zlasti so pomembne aktualne teme, ki so povezane oz. izhajajo s področja športne vzgoje oz. športa nasploh.

Poleg objektivnih pa je še vrsta subjektivnih razlogov, ki vplivajo na gibanje oz. upad članstva. Tu se v bistvu postavlja vprašanje vloge in pomena organizacije, ki ju vsak posameznik dojema na različni, njemu svojstveni in seveda subjektiven način. Sledijo vprašanja: 'Se v organizaciji prepozna ali ne, je to njegovo interesno področje in je zadosti motiviran za vključevanje ter sodelovanje s kolegi pri iskanju odgovorov na posamezna strokovna vprašanja, ki se porajajo v vsakdanji pedagoški praksi?' Na ta vprašanja si mora sleherni posameznik iz vrst športnih pedagogov odgovoriti sam. Prav tako med subjektivne razloge uvrščamo osebno izkušstvo, raven in kakovost sodelovanja in povezovanja s kolegicami in kolegi ter nenazadnje paleto doživljajev, ki tako ali drugače spremljajo skupne dejavnosti.«

■ Kakšno je sodelovanje Fakultete za šport s stanovsko organizacijo?

Postavljeno vprašanje izhaja iz že navedenih vsakoletnih pogovorov o povezanosti in sodelovanju matične fakultete z združenjem športnih pedagogov. Po naravi stvari in logičnem razmisleku se zdi, da bi morala sodelovati z roko v roki. Saj druga (Zveza društev športnih pedagogov Slovenije) izhaja iz prve (Fakultete za šport), slednja pa se zopet bogati in oplaja z drugo. Ali je res tako?

Za odgovor na postavljeno vprašanje si najprej oglejmo dostopne statistične podatke, ki so prav tako že predstavljeni. Le-ti so zbrani od šolskega oz. študijskega leta 1997/98. Tedaj je bilo v stanovsko organizacijo vključenih 13

učiteljev oz. sodelavcev Fakultete za šport, kar od celotnega učiteljskega oz. pedagoškega kadra na fakulteti ni bilo veliko. Do naslednjega študijskega leta 1999/2000 se stanje ni bistveno spremenilo. V letih 2000/01 in 2001/02 pa je bilo zabeleženo največje število članov (22 oz. 23), nakar je v naslednjem letu sledil nihaj navzdol (16 članov), ter leta 2003/04 nihaj navzgor na 19 članov. Od tega leta dalje pa število nenehno upada in se giblje med 13 in 16 člani. Zmanjševanja števila je bilo v naslednjih letih manjše (2008/09 – 12 članov, 2009/10 – 10 članov, 2010/11 – 9 članov, 2011/12 – 10 članov, 2012/13 – 10 članov in 2013 – 9 članov), vendar pa v odnosu na celotno fakulteto to ni veliko. Pri tem pa moramo dodati, da upokojene učitelje Fakultete za šport ta statistika ne zajema.

Če torej (tudi kritično) osvetlimo povezanost in sodelovanje Fakultete za šport s stanovsko organizacijo, lahko ugotovimo, da navedeno stanje ni razveseljivo, še manj pa udeležba na vsakoletnih strokovnih posvetih, kjer naj bi učitelji fakultete s strokovnimi (in tudi znanstvenimi prispevki) predstavljali novosti in dosežke na posameznih ožjih strokovnih in znanstvenih področjih. Podatki veliko povedo o tem, kaj pomeni učiteljem in sodelavcem Fakultete za šport stanovska organizacija in kakšen je njihov odnos do tovrstnega združevanja, povezovanja in sodelovanja. Mnenja smo, da bi morali tako neugodno stanje spremeniti, izboljšati povezanost in sodelovanje ter v obojestransko korist uvesti nekatere stalne organizacijske in vsebinske oblike sodelovanja.

■ Kako naj bi izboljšali sodelovanje med Fakulteto za šport in združenjem športnih pedagogov?

Na osnovi navedenih podatkov in kratkega razmisleka bi bilo v smislu boljše sodelovanja in večje prepoznavnosti stanovske organizacije smiselno uvesti

nekaj novosti v delovanju in odnosih med Zvezo društev športnih pedagogov Slovenije ter Fakulteto za šport. Ena takih se ponuja že na začetku akademskega oz. študijskega leta, ko se ob sprejemu novih študentov podrobneje predstavi institucija z vsemi študijskimi programi, režimom študija, organiziranostjo in delovanjem, s pravicami, dolžnostmi in obveznostmi študentov ter z vsem tistim, kar je pomembno za njihovo dobro počutje in bivanje na fakulteti ter uspešen študij. Prav to prilika bi lahko izkoristili tudi za kratko predstavitev stanovske organizacije, njen pomen in smisel obstoja, organizacijsko shemo ter programsko usmerjenost s posameznimi dejavnostmi.

Zveza društev športnih pedagogov Slovenije bi se lahko vključila tudi v dejavnosti ob Dnevu Fakultete za šport. Predvsem v smislu skupne tematske delavnice, kjer bi se študentje lahko neposredno seznanili z dejavnostmi diplomantov oz. športnih pedagogov v šolskem in drugih okoljih ter s problemi, s katerimi se srečujejo in njihovim reševanjem. To bi bila izkustvena delavnica »v živo« in za študente, bodoče diplomante »dodana vrednost« fakultetnega dne.

Učitelji na fakulteti bi lahko v večji meri podpirali združevanje in vključevanje študentov, bodočih diplomantov v stanovsko organizacijo tudi tako, da bi ob ustreznih prilikah (na predavanjih ali kako drugače) kaj več storili za njeno prepoznavnost in promocijo. Še zlasti pa bi lahko študentom »iz prve roke« predstavili organizacijo in njene dejavnosti, če bi vsaj nekajkrat aktivno sodelovali na strokovnih posvetih športnih pedagogov. V zvezi s tem smo v zaključkih 25. mednarodnega posveta športnih pedagogov Slovenije zapisali, da naj Fakulteta za šport preko senata vpliva na posamezne katedre tako, da bi na 26. mednarodnem posvetu športnih pedagogov posamezni učitelji sodelovali s prispevki s svojega ožjega strokovno-znanstvenega področja.

Za promocijo stanovske organizacije bi lahko na fakulteti izkoristili tudi priliko, ki se ponuja ob zaključku študija.

Neposredno po uspešnem zagovoru diplomskega dela bi diplomantki oz. diplomantu osvežili védenje o stanovski organizaciji, v katero se združujejo športni pedagogi oz. poklicni kadri s področja športa (športne stroke in športne znanosti oz. športoslovja). Ob tej priliki bi lahko ponudili tudi pristopnico za včlanitev v stanovsko organizacijo.

Morda bi z navedenimi novostmi in dejavnostmi lahko povečali število (aktivnih) članov in obogatili ter številčno povečali organizacijo. Na ta način bi tudi pridobila na ugledu. Povsem jasno pa je, da mora tudi sama organizacija, kar smo že naglasili, storiti več za lastno prepoznavnost in veljavo v strokovnih krogih pa tudi v širši družbeni skupnosti.

■ Zaključki

Poklic športnega pedagoga je med posameznimi še zlasti pedagoškimi poklici relativno zahteven. Njegova posebnost je v naravi študija in zahtevah ter odgovornosti, ki so naglašeni pri vodenja pedagoškega in andragoškega procesa na ožjem izseku športa (športni vzgoji), pa tudi na drugih izsekih. Večina učencev, dijakov in študentov naj bi si med šolanjem in študijem pridobila ustrezno gibalno in športno kulturo, potrebna znanja, zmožnosti in sposobnosti, hkrati pa izkušnjo, ki jo za življenje ni mogoče pridobiti na nobenem drugem področju. Nobenega dvoma ni, da so zato odgovorni in usposobljeni prav športni pedagogi.

Zahtevnost poklica je povečana tudi zaradi spremenjenega sistema vrednot, ki so nekdaj bogatile medsebojne odnose in tudi odnose med učitelji, profesorji ter učenci, dijaki in študenti. Hkrati pa so se zahteve pedagoškega poklica in tudi poklica športnega pedagoga povečale zaradi sodobne informacijske tehnologije ter širše razgledanosti mladine, ki zlahka dostopa do svetovnega spleta in si odpira nove horizonte znanja.

Študij na izbrani fakulteti in tudi na Fakulteti za šport poleg pridobivanja

ustreznih strokovnih znanj podprtih z znanstvenimi spoznanji zaznamuje tudi postopno oblikovanje medosebnih odnosov na relaciji študent – študent in študent – učitelj, ob tem pa se ustvarja tudi odnos do fakultete oz. visokošolske institucije. Med študijem pa se postopno oblikuje tudi odnos do stroke in znanstvenega področja, ki mu stroka pripada. Želimo, da bi bil ta odnos kar se da dober, ustvarjal in na visoki ravni, diplomanti pa naj bi si ob potrebni kritični presoji, nenehno prizadevali za njen ugled v ožjem akademskem in tudi v širšem družbenem prostoru.

Stanovska organizacija športnih pedagogov ima pomembno vlogo pri povezovanju in sodelovanju diplomantov Fakultete za šport (in njenih predhodnic) različnih generacij. Nenehno povezovanje ob ustvarjalni komunikaciji bogati medsebojne odnose in

socialne vezi med posameznimi generacijami znotraj zveze športnih pedagogov. Vendar pa, kot kažejo podatki, navedeni odnos ni najboljši. Razlogov je več. Vsekakor bi morali povečati število članstva v stanovski organizaciji in osvežiti ter obogatiti njeno programsko usmeritev ter delovanje. Mnogi športni pedagogi bi si na osnovi različnih oblik dodatnega izobraževanja ter izpopolnjevanja (strokovni posveti, seminarji, okrogle mize itd.) in ob izmenjavi strokovnih izkušenj ter znanstvenih spoznanj, obogatili védenja in znanja.

Povezanost in sodelovanje Zveze športnih pedagogov Slovenije s Fakulteto za šport je kljub izjemam na prenizki ravni. Delež učiteljev in zunanjih sodelavcev fakultete v stanovski organizaciji je odločno premajhen, še zlasti pa je vidna premajhna udeležba strokovnih, pedagoških in znanstvenih kadrov naše najvišje tovrstne izobraževalne in-

stitucije na vsakoletnih strokovnih posvetih športnih pedagogov. To stanje bi lahko bistveno izboljšali z uvedbo nekaterih osvežitev in novosti, kar bi bilo, gledano dolgoročno, nedvomno v obojestransko korist.

■ Viri

1. Berčič, H. (2013). Športni pedagogi in stanovska organizacija. 26. Mednarodni posvet športnih pedagogov. Postojna: Zveza društev športnih pedagogov Slovenije.
2. Pediček, F. (1970). *Pogledi na telesno vzgojo, šport in rekreacijo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
3. Plavčak, M. (2012). *Zgodovina društvenega delovanja športnih pedagogov*. Neobjavljeno.

dr. Herman Berčič, izr. prof. v pokoju
e-naslov: herman.bercic@gmail.com